

UZUPEŁNIAZESPÓLNADZORUJĄCY

KODUCZNA

--	--	--

DATAURODZENIAUCZNI

--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

*miejsce
nanaklejkę
z kodem*

EGZAMIN

WTRZECIEJKLASIE

GIMNAZJUM

ZZAKRESU

PRZEDMIOTÓW

HUMANISTYCZNYCH

Wteatrze świata

MAJ2003

Czaspracy:
do180minut

Liczbapunktów
do uzyskania:50

Informacja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 37 stron. Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem czarnym atramentem. Nie używaj korektora.
3. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz odpowiedni literę znakiem **X**.
A.   B~~X~~   C.   D.
Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną, wybraną odpowiedź.
A.   B~~⊗~~   C~~X~~   D.
4. Rozwiązania zadań od 21. do 31. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
5. W arkuszu znajduje się miejsce na brudnopis. Możesz je wykorzystać, redagując odpowiedź. Zapisy w brudnopisie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

Tekst I

A.

Teatr grecki w swoich początkach był silnie związany z obrzędami religijnymi. Stopniowo jednak stawał się dziedziną niezależną od religii. Tematem dramatów były epizody utworów Homera, dające sposobność do podejmowania aktualnych problemów politycznych i społecznych. Istniały dwa główne typy dramatu: tragedia i komedia. Tragedia opowiadała o ważnych postaciach i wydarzeniach, a każda sztuka podejmująca wątek legendy lub historii zawierała moralne, religijne lub społeczne przesłanie skierowane do widzów. Los bohatera tragedii antycznej był z góry przesądzony i jakiekolwiek działania, które podejmował, prowadziły go do nieuchronnej klęski. Akcja tragedii obejmowała jeden wątek i rozgrywała się cały czas w tym samym miejscu przez 24 godziny. Komedia natomiast były widowiskami dowcipnymi, groteskowymi, a w późniejszym okresie – satyrami na życie w miastach.

B.

Starożytni Grecy stworzyli teatr znakomity, jedyny w swoim rodzaju i niepowtarzalny. Scena prawie pusta, bez dekoracji, oświetlona słonecznym światłem. Aktor w koturnach, z maską na twarzy. Uważano, że w tym czasie to realistyczny ruch i gest, a zmuszało do rytmizacji niemiłosiernie.

Zadanie 1. (0-1)

Początki teatru greckiego związane były

A. polityką.

B. kultem religijnym.

C. filozofią.

D. ceremoniałem olimpijskim.

Zadanie2.(0-1)

Fragmety utworów Homera były pretekstem do przedstawienia w dramatach

A.tragediimiłosnych.

B.zmagańzsiłaminatury.

C.obrzędówreligijnych.

D.problemówwspółczesności.

Zadanie3.(0-1)

WedługtekstuItragedięantycznącharakteryzuje

A.obecnośćscen zbiorowych.

B.kompozycjaotwarta.

C.jednoścmiejsca,czasuiakcji.

D.podziałnaaktyisceny.

Zadanie 4.(0-1)

Które z wypowiedzi nie jest opinia?

- A. *Tematem dramatów były epizody utworów Homera.*
- B. *Starożytni Grecy stworzyli teatr znakomity.*
- C. *Istniały dwa główne typy dramatu: tragedia i komedia.*
- D. *Akcja tragedii obejmowała jeden witek.*

Zadanie 5.(0-1)

**Dzięki równowadze znakom zdań fragment
B tekstu stał się**

- A. *unaukowany.*
- B. *ironiczny.*
- C. *krótszy.*
- D. *zabawny.*

Zadanie6.(0-1)

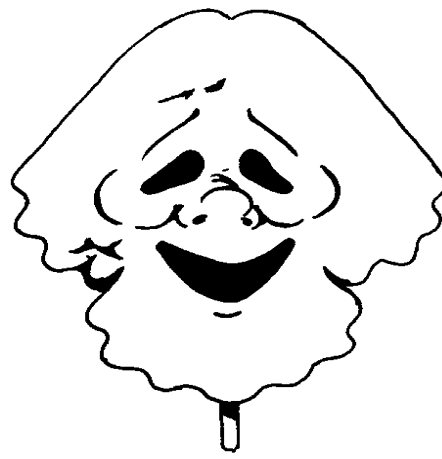
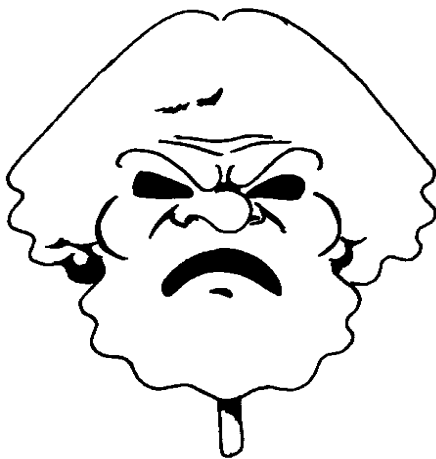
**O losach bohatera tragedii antycznej
decyduje**

A.przeznaczenie.

B.rodzina.

C.pochodzenie.

D.władca.

maskatragicznamaskakomiczna

Zadanie7.(0-1)

**Pokazana na rysunku maska tragiczna
różni się od komicznej**

A.wielkością.

B.miniaturą.

C.kształtem.

D.dobudowaniami.

Zadanie 8.(0-1)

**Aktor w teatrze antycznym grał rolę An-
tygony w masce tragicznej, aby**

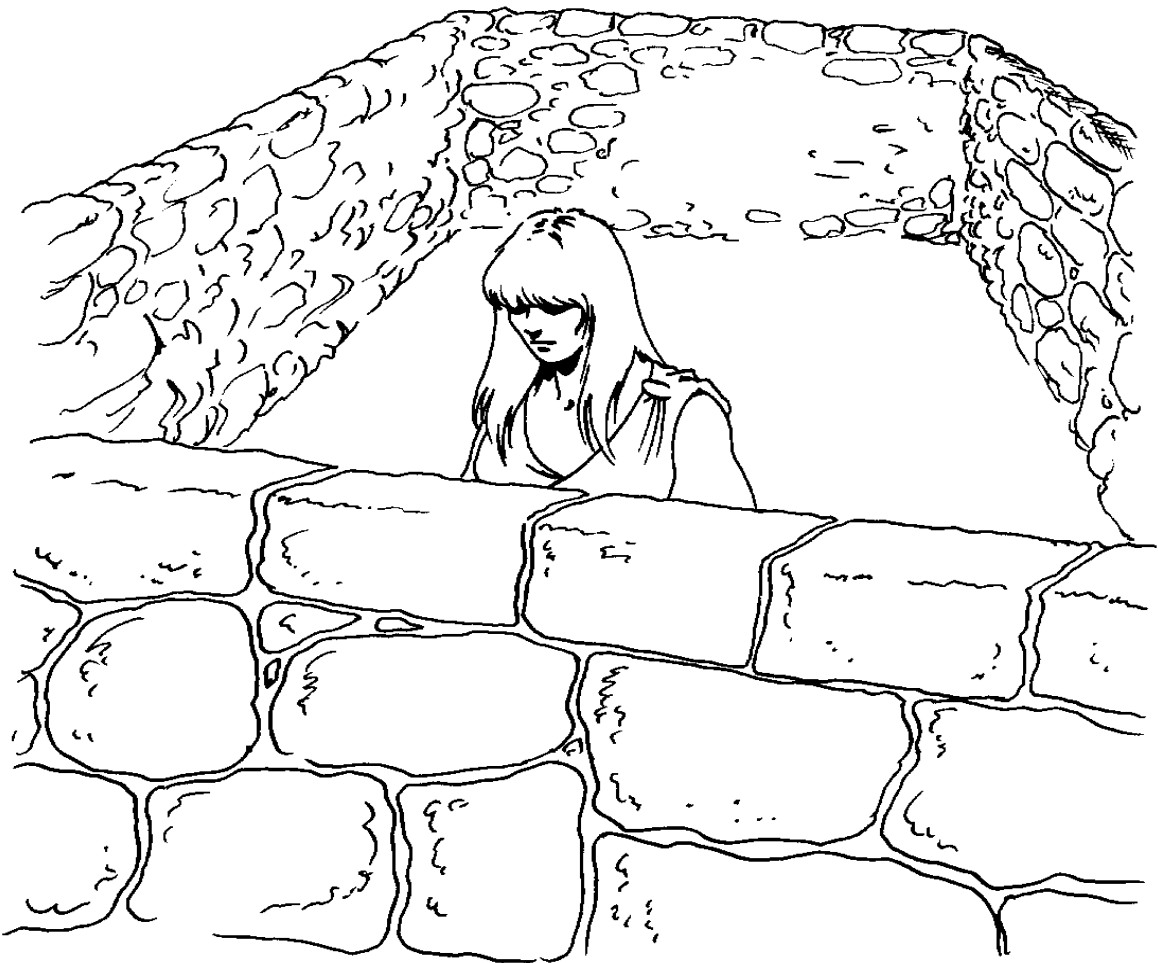
- A. zaskoczyć widzów.
- B. uwydatnić dramaturgię bohaterki.
- C. wyrazić własne emocje.
- D. ukryć uczucia bohaterki.

ANTYGONA

TEATR STARY

PREMIERA
17 MARCA 2003

Zadanie 9.(0-1)

Plakat do spektaklu *Antygony* Sofokles przedstawia

- A. sytuację bez wyjścia.
- B. ucieczkę przed karą.
- C. walkę z przeznaczeniem.
- D. ukrywanie się.

Tekst II

Bogusławski¹ był pierwszym dyrektorem stowarzyszenia aktorów, a zarazem najlepszym artystą. [...] Sztuki, które to towarzystwo grywało, były po części oryginalne polskie lub z francuskiego, włoskiego i niemieckiego tłumaczone. Pierwszych było stosunkowo mało. Te, które grywano w czasie sejmiku konstytucyjnego, miały głównie cel polityczny. Do sztuk tego rodzaju należały *Powrót pośła* i *Kazimierz Wielki*. Miały one wyśmiać stare polskie przesady: przywiązanie do wolnej elekcji, do panowania szlachty, do poniżania średniego stanu, do ograniczania władzy

królewskiej, i wszystko już zestarzałe, co nowa konstytucja obalić miała. Król i główni partyzanci nowego systemu prawie zawsze bywali obecni. Miejsca, które się do wzmiankowanych przedmiotów krytyki odnosiły, gorąco były przez nich przyjmowane. W czasie przedstawienia *Kazimierza Wielkiego*, gdy w sztuce charakter panującego ukazywany był coraz dobitniej ze wszystkimi jego wzniosłymi przymiotami – pierwszy zawsze król ze swej ławy wychylał się i przyklaskał, a za nim parter, w szale i upojeniu klaskając i krzycząc, domagał się powtórzenia dwa i trzy razy tego ustępu, coraz hałaśliwzszymi przyjmując go oznakami. [...] Naczelnicy znowu stronnictwa, wodzowie rewolucji i ich przyjaciele oklaskami nagradzali postępowanie ogółu, które się z ich projektami zgadzało.

¹ Bogusławski Wojciech, 1757–1829, aktor, dramatopisarza pedagog, w latach 1783–1814 (z przerwami) dyrektor Teatru Narodowego, twórca pierwszego stałego zespołu zawodo-

wego aktorów polskich, tak że pierwsze szkoły dramatycznej, autor opery *Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale* .

Zadanie 10.(0-1)

Głównym celem sztuk wystawianych przez Teatr Narodowy w okresie sejmiku konstytucyjnego było

- A. utrzymanie wolnej elekcji.
- B. podważanie autorytetu króla.
- C. zachowanie liberum veto.
- D. propagowanie hasła obozów reform.

Zadanie 11.(0-1)

Jak reagowali widzowie na oglądane sztuki?

- A. Płakali.
- B. Domagali się łebów.
- C. Milczeli.
- D. Wywoływali autora.

Zadanie 12.(0-1)

Wybierz najtrafniejszy tytuł dla tekstu.

- A. *Zakulisamiteatru* .
- B. *AktorzyBogusławskiego* .
- C. *Mecenatkrólewski* .
- D. *Teatripolityka* .

Zadanie 13.(0-1)

Zanalizytekstulwynika, żeodXVIIIw. najbardziej zmieniło swoje znaczenie słowo

- A.wódz.
- B.partyzant.
- C.artysta.
- D.król.

Zadanie 14.(0-1)

Przykładem wpływu oświeceniowych idei w sztuce epokach we Francji i USA na wydarzenia polityczne w Polsce było

A. wzniesienie pałacu i teatru w Łazienkach.

B. uchwalenie Konstytucji 3 maja.

C. zawieszenie konfederacji targowickiej.

D. zrzeczenie się tronu przez Stanisława Augusta.

Tekst III

A. Wywiad z Anną Dymną

Nie jest łatwo być zwyczajną kobietą i aktorką – uchwycić równowagę między tymi dwoma światami. [...] A jednak jestem aktorką i wiem, że to moje miejsce, bo aktorstwo na szczęście nie polega tylko na chęci pokazywania siebie, popisywania. Czasem odmawiałam przyjęcia roli, bo godziła w moje przekonania albo wtedy, gdy czułam, że nie potrafię wydobyć z siebie tego,

co trzeba, bo pęknie mi serce. W końcu jestem zwykłym człowiekiem, a nie automatem do produkcji emocji i uczuć. [...] Zawód ten jest okrutny i trudny – oczywiście. Ale równocześnie pękny, gdy żdaje możliwości ci głębszego rozwoju, poszerzania horyzontów, pogłębiania wiedzy o sobie i o człowieku. Daje też możliwość ucieczki od rzeczywistości. [...] Stres jest każdą porażką, każdym sukcesem, popularnością i jej brakiem, nieuregulowany, zwariowany tryb życia, trema itd. Do tego dochodzą przyziemne, normalne problemy, które wprawdzie dotyczą każdego, lecz nas szczególnie boleśnie, a na dodatek publicznie. Na przykład przemijanie!

B. Wywiad z Jadwigą Jankowską-Cieślak

Pewien paradoks polega na tym, że zostałam aktorką... z powodu nieśmiałości. [...] Aktorstwo dla osób takich jak ja bywa ażylem, pozwala na bezpieczne uwalnianie się od kompleksów, za maskami postaci. [...] Dowiedziałam się, że w

teatrze najważniejsza jest publiczność, a nie aktor zapatrzony w siebie i czekający na podziw, i że chodzi o to, by widz wzruszył się choć trochę lub zamyślił. [...] Na scenie czuję, że samoistnie dzieje się ze mną coś, czego nie potrafię powstrzymać.

C. Wywiad z Johnnym Deppem

Wydaje mi się, że współczesne kino amerykańskie jest przegadane. Aktorzy zamiast grać, wszystkie emocje wyrażają słowami. [...] Współczesne kino amerykańskie niedocenia widza, uważa go chyba za głupca, któremu wszystko trzeba dopowiedzieć. Aktorstwo jest dla mnie reagowaniem, odczuwaniem, a nie techniką. Nie uznaję jednak szarżowania, szafowania swoimi czysto prywatnymi emocjami.

Zadanie 15.(0-1)

Zdaniem Anny Dymnej aktorstwo jest zawodem, który wymaga

- A. tylko popisywania się.
- B. rezygnacji z przyjemności.
- C. wewnętrznej odporności.
- D. przyjmowania każdej roli.

Zadanie 16.(0-1)

Anna Dymna uważa, że aktorstwo jest piękne, ponieważ

- A. rozwija wewnętrznie.
- B. zabezpiecza finansowo.
- C. zapewnia popularność.
- D. chroni przed porażkami.

Zadanie 17.(0-1)

**Według Jadwigi Jankowskiej-Cie ślak
głównym zadaniem aktora jest**

- A. zdobywanie nagród.
- B. poruszenie widza.
- C. zadowolenie krytyków.
- D. pokonanie tremy.

Zadanie 18.(0-1)

**Johnny Depp sądzi, że wadą współczesnego
kina amerykańskiego jest**

- A. lekceważenie inteligencji widza.
- B. nadmiar efektów specjalnych.
- C. brak wybitnych indywidualności.
- D. dominacja akcji nad słowem.

Zadanie 19.(0-1)

W wywiadach B i C zawarty został pogląd, że dobrego aktora cechuje

A. doskonałą techniką.

B. urodą.

C. szacunek dla widza.

D. nie śmiałość.

Zadanie 20.(0-1)

Który cytat zawiera treść wspólną dla wywiadów A, B, C?

A. *Aktorstwo dla takich jak ja bywa azylem [...].*

B. *Aktorzy zamiast grać, wszystkie emocje wyrażają słowami.*

C. *Aktorstwo [...] pozwala na bezpieczne uwalnianie się od kompleksów.*

D. *Aktorstwo [...] nie polega tylko na chęci pokazywania się, popisywania.*

Tekst IV

Opis fotografii aktora Fritza Kortnera

Fotografia przedstawia aktora Fritza Kortnera grającego Ryszarda III w przedstawieniu wystawionym w 1920 r. Aktor jest okryty płaszczem dochodzącym pod samą brodę. Głowa lekko zwrócona w prawo. Prawa strona twarzy tonie w półcieniu, natomiast lewa jest oświetlona. Aktor ma opuszczone w dół kąciki ust i wysuniętą lekko wargę. Jego oczy są szeroko rozwarte, wpatrzone z natężeniem w lewo.

Prawa ręką znajduje się na piersi. Wygląda tak, jakby była mocno naprężona. Palce są rozstawione. Mocno zgięty kciuk wczepiony jest w ubranie. Lekko zgięte trzypalce oparte są o płaszcz. Mały palec został wyprostowany i dotyka tyłu.

Zadanie 21.(0-1)

W jaki sposób aktor z fotografii wyraża emocje? Podaj dwa przykłady.

.....

.....

Tekst V

Roman Kołoniecki *Bogusławski*(fragm.)

[I] Przykryłem rdzawą szablę spłowiałym kontuszem –
krewnak lindze jak Polkanam apach się zatrze.

Zmieniam twarz, zmieniam ubiór, żeby
zmienić duszę
i Ojczyznę jak płótno rozpiąć na teatrze.
[...]

[II] Sroga Muzanarodu z obcej zerkamaski,
z krotchwili Moliere, z szekspirowskiej dramy;

krok historii w rz ęście wplata si ę okla-
ski,
gdy za was tu żyjemy, za was umiera-
my.[...]

[III] Straszna ciho ść, noc długa – noc jak
pokolenie!
Łza mi z wosku m ąża świece... Nagle w
mrok złowrogi
wchodzi aktor nieznanany, by prze żyć na
scenie
trzy godziny: miło ści, rozpaczy, prze-
strogi.[...]

[IV] Dumny, w strz ębach zwyci ęskich na
teatrum wkroczy
i dawne widowisko zacznie si ę odno-
wa.
Wtenczas... je żeli czyje ś łz ę uroni ą
oczy –
będzie to łza prawdziwa, z serca, nie
woskowa.

Zadanie22.(0-1)

Które wydarzenie historyczne zostało przywołane we fragmencie wiersza: *Polskanamapachsi ęzatrze* ?

.....

Zadanie23.(0-1)

Na podstawie wiersza napisz, jaki jest cel gry aktorów w scenie.

.....

.....

Zadanie24.(0-1)

Jaki jest nastrój trzeciej zwrotki?

.....

.....

Zadanie25.(0-1)

Wypisz i nazwij jeden ze środków poetyckich tworzących nastrój w trzeciej zwrotce.

.....

.....

Zadanie26.(0-1)

Przekształć cytowaną wiersza: *na teatrum wkroczy*, zastępując słowa podniesłe wyrazami potocznymi.

.....

.....

Zadanie 27.(0-1)

Na podstawie wiersza wyjaśnij, jaką funkcję pełnił teatr Bogusławskiego w czasach niewolnicarstwa.

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst VI

Opis obrazu Jana Matejki *Stańczyk*

Stańczyk siedzi na wysokim krześle przypominającym tron. Ubrany jest w strój błazna: rajtuzy, kubrak z szerokim, wykładanym kołnierzem i spiczastą czapkę, którą ramadwarogipobokach zakładał żonczonemu-

leczkami. Najęgotwarzyznajdują się w a-
sy i krótka bródka. Błazen królewski po-
chylił nisko głowę i spuścił oczy. Strapio-
ny, łokcie oparł na poręczach fotela i
mocno splótł palce dłoni. Dość szeroko
rozstawione nogi wysunął do przodu.
Prawa noga jest bardziej wysunięta i wy-
chylona w prawo. Po lewej stronie obrazu
znajduje się stół przykryty obrusem, na
którym leży list z informacją o utracie
Smoleńska, polskiej twierdzy granicznej.
Ścianę za Stańczykiem i część okna za-
krywa mocno udrapowana zasłona.

Zadanie 28.(0-1)

**Jakie uczucia wyraża postać Stańczyka
ukazana na obrazie Matejki?**

.....

.....

.....

Tekst VII

Opis fotografii aktora Kazimierza Kamińskiego

Fotografia przedstawia aktora Kazimierza Kamińskiego w roli Stańczyka w *Weselu*. Najego tworzywidniej są wąsy i dość długa bródka. Jest on ubrany w rajtuzy, kubrak z wykładanym kołnierzem i spiczastą czapką, która po bokach ma dwa rogi zakończone kuleczkami. Siedzi na wysokim, bogato rzeźbionym krześle. Pochylił głowę i patrzy w dół. Łokcie oparł na poręczach krzesła i splótł dłonie. Wysunął nogi do przodu, przy czym prawa noga jest bardziej wysunięta i odchyłona w prawo. Z lewej strony fotografii widoczny jest niewielki kawałek kotary. Krzesło stoi blisko pustej ściany.

Zadanie 29.(0-1)

Co z postaci królewskiego błazna z obrazu Matejki przejął Kazimierz Kamiński do roli Stańczyka w *Weselu*? Podaj dwa przykłady podobieństw.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 30.(0-5)

Napisz podanie do dyrektora teatru zawierające prośbę o wyrażenie życzenia kostiumów dla aktorów grających w szkolnym przedstawieniu *Antygony*. Wymień trzy postacie z tragedii Sofoklesa, dla których będą one potrzebne. Nie wprowadzaj do podania swego nazwiska i nazw miejscowości, w której mieszkasz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 31.(0-16)

Napisz charakterystykę wybranej postaci literackiej, dowodząc, że warto ją ukazać w teatrze lub w filmie.

Na napisanie charakterystyki przeznaczono 3,5 strony. Pamiętaj, że Twoja praca nie powinna być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

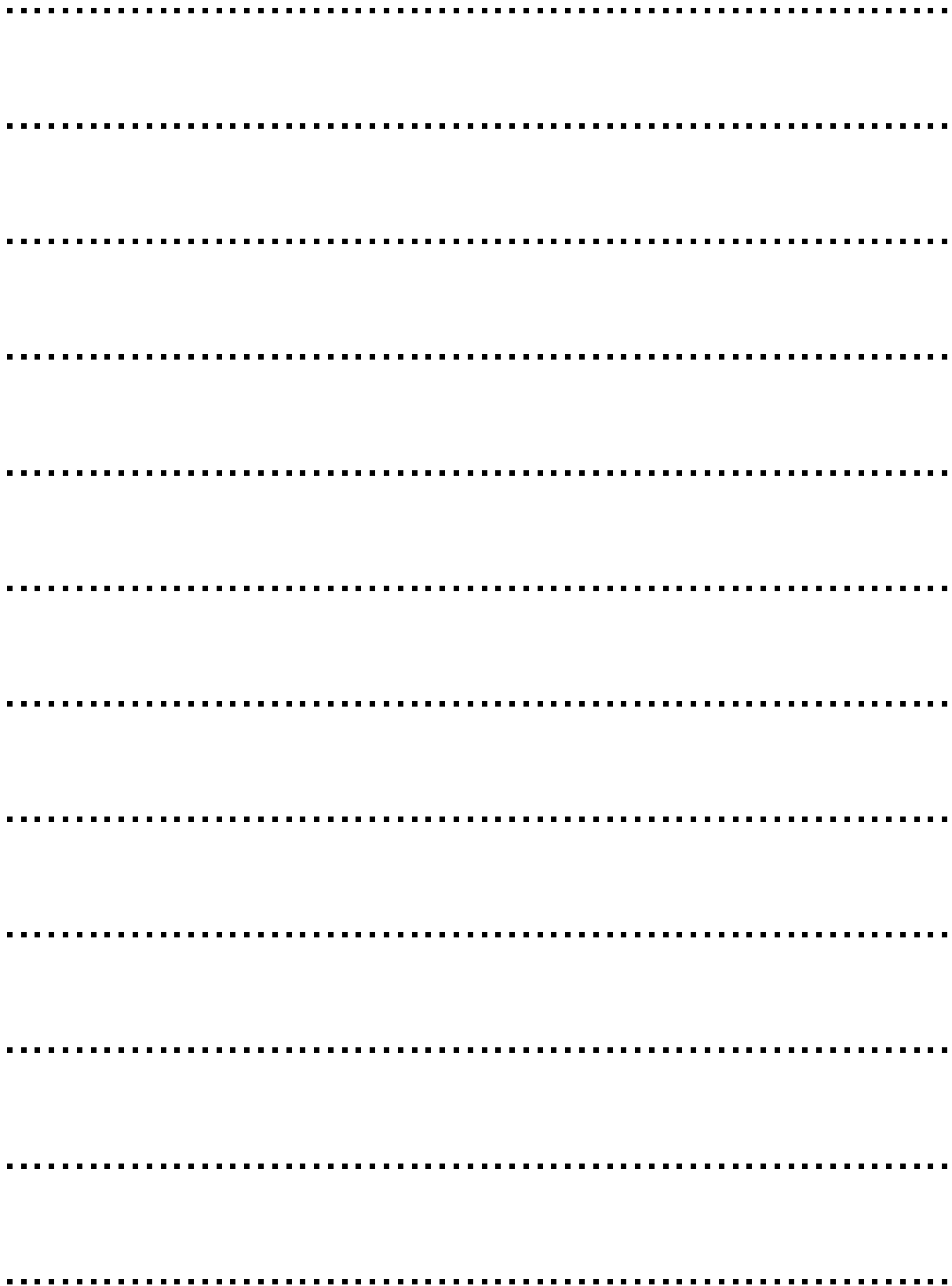
.....

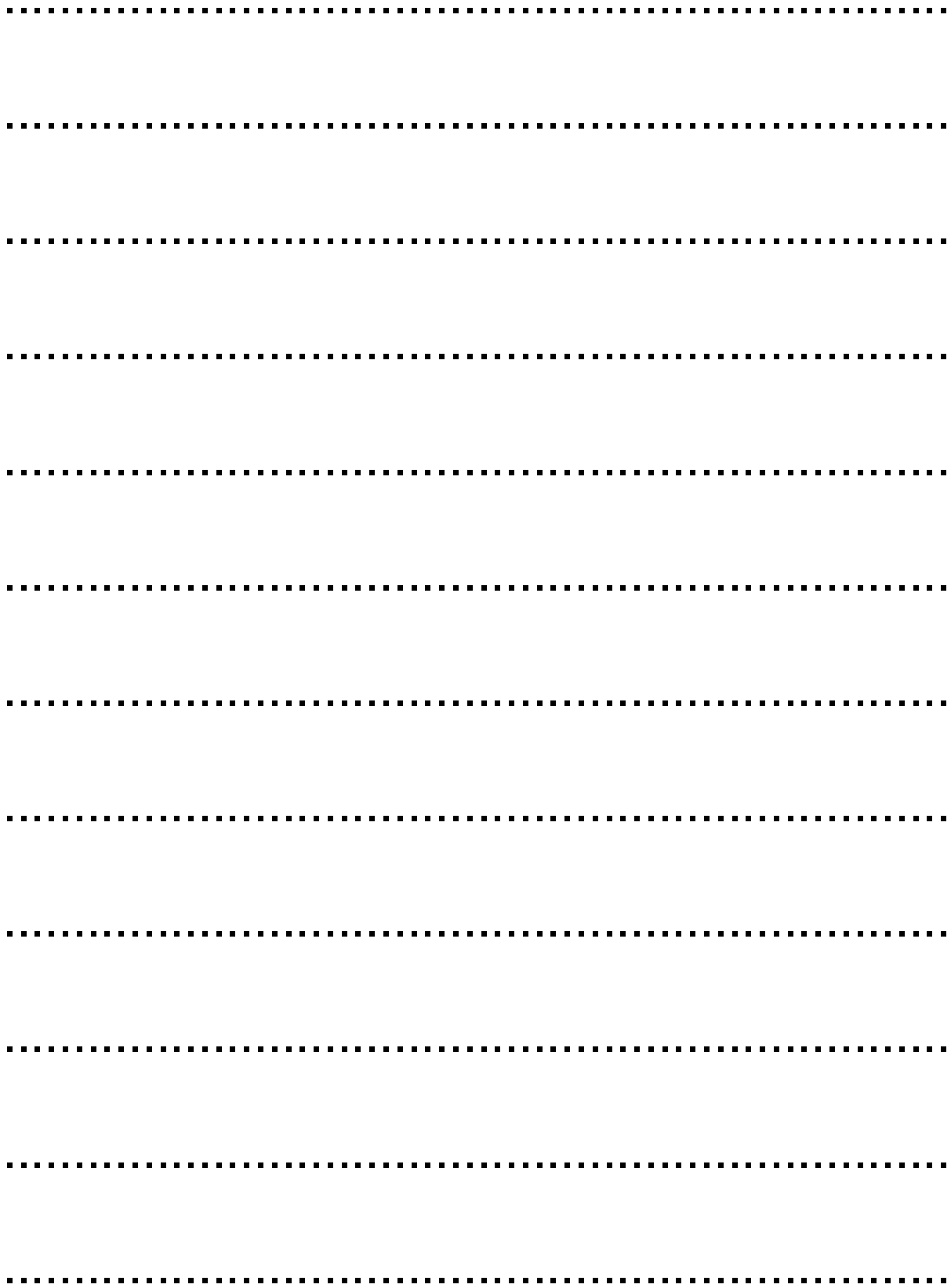
.....

.....

.....

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

